

PALU'DA YAŞAYAN BİR GELENEK: BÂTIL-NÂME DUASI İLE SİHİR BOZMA

A Living Tradition in Palu: Breaking a Spell With Bâtil-nâme Prayer

Bahir SELÇUK¹ ve Abdulsamet DEMİRBAĞ²

¹Prof. Dr., Firat Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ, bahirselcuk@gmail.com, orcid/0000-0001-9915-3100

²Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Tunceli, sametdemirbag@munzur.edu.tr, orcid/0000-0002-0438-2419

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:

29.09.2023

Kabul/Accepted:

13.01.2024

DOI:

10.18069/firatsbed.1368264

Anahtar Kelimeler

Bâtil-nâme, dua, büyü bozmak, Palu, gelenek.

Keywords

Bâtil-nâme, prayer, break the spell, Palu, tradition.

ÖZ

Geçmişten bugüne uzanan, üzerine sıkça tartışmalar yapılan büyü ve büyü bozma inancına hemen her toplumda rastlamak mümkündür. Türk toplumunda büyü bozmak için uygulanan yöntemlerden biri de dua etmektir. Bu duaların hem yazılı metinlerde hem de sözlü kültür geleneğinde hayli örneklerinin olduğu bilinmektedir. Özellikle geçmişten günümüze uzanan büyü bozma dualarından biri de *bâtil-nâme* adı verilen Türkçe duadır. Farklı varyantları tespit edilen bu dua ve dua ile ilgili ritüelin hâlâ canlılığını koruduğu bölgelerden biri de Elazığ'ın Palu ilçesidir. Yörede *batalama/batâl-nâme* olarak bilinen *bâtil-nâme* duasının bir nüshası Şeyh İbrahim Efendi-zâde Ali Efendi tarafından kaleme alınmıştır. Hemen her türlü büyü çesidini etkisiz kılmak için okunan bu duanın nisan yağmuru suyuna okunup içilmesi geleneği kültür açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma söz konusu geleneğin gün yüzüne çıkarılması ve kaybolmaması adına yapılmıştır. Bu çalışmada *bâtil-nâme* duasının çeviri yazılı metni verilecek, bu metnin genel özellikleri sıralanarak Palu yöresinde devam eden bu dua ile sihir bozma geleneği üzerinde durulacaktır.

ABSTRACT

It is possible to come across the belief in magic and spell breaking, which extends from past to present and is frequently discussed, in almost every society. One of the methods used to break a spell in Turkish society is to pray. It is known that there are many examples of these prayers both in written texts and in oral cultural tradition. One of the spell-breaking prayers that has survived from past to present is the Turkish prayer called *bâtil-nâme*. One of the regions where this prayer and prayer-related ritual, different variants of which have been identified, still remain alive is the Palu district of Elazığ. A copy of the *bâtil-nâme* prayer, known as *batalama/batal-nâme* in the region, was written by Sheikh İbrahim Efendi-zâde Ali Efendi. The tradition of reciting and drinking this prayer into April rain water, which is recited to neutralize almost all kinds of magic, is important in terms of culture. Therefore, this study was carried out in order to bring this tradition to light and not to lose it. In this study, the translated text of the *bâtil-nâme* prayer will be given, the general features of this text will be listed, and the tradition of breaking the spell with this prayer, which continues in the Palu region, will be emphasized.

Atf/Citation: Selçuk, B. ve Demirbağ, A. (2024). Palu'da Yaşayan Bir Gelenek: Bâtil-Nâme Duası İle Sihir Bozma. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 1, 35-46.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Bahir SELÇUK, bahirselcuk@gmail.com

1. Giriş

İnsanın çaresizliğinin neticesinde hakiki sığınak kapısı olarak gördüğü Allah'a iltica etmesi demek olan dua, *Güncel Türkçe Sözlük*'te (URL-1) "Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme; alkış; Allah'a yalvarmak için söylenen dinî metin; yakarış.", *Kubbealtı Lugatı*'nde (URL-2) "Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz; bu maksatla hazırlanmış ibâre." şeklinde geçmektedir. Buna göre kulun Allah'tan bir şey dilemesi, yardım isteğinde bulunması ve Allah'ı anması dua olduğu gibi bu maksatla okunan ibare veya metinler de dua olarak geçmektedir.

Maddi ve manevi problemler yaşayan insan, acizliğini ve çaresizliğini Allah'a bildirir, çözüm için dua eder. İslamiyet'te kulun en önemli sığınağı olan dua aynı zamanda bir ibadettir. Hayır ve şerrin Allah'tan geldiğini bilen kul, dua ile sıkıntılarını her şeyden haberdar olan Allah'a havale etmekte, ondan yardım dilemekte bu yolla psikolojik olarak da rahatlama hissetmektedir. İnsan, her an duaya muhtaç olsa da özellikle kendini hatta bazen bütün insanlığı aciz bırakan sorunlar karşısında duaya daha fazla sarılmaktadır.

Psikolojik çerçevede dua, Allah'a yardım için başvuru olan ruhi bir mekanizma olduğu gibi aynı zamanda insanın yaratıcısına doğru fitri şekili, yaklaşma isteği anlamına da gelmektedir. Bir kısmı ayetlere, büyük bir çoğunluğu da hadislerle dayandırılmış duaların neredeyse tamamı, insanın temel istek ve ihtiyaçlarıyla ilgilidir. Söz konusu dualarda insanın temel endişe ve korkuları âdeta tek tek dile getirilmiştir. Örneğin hastalık, tabii afet, fakirlik, saptırıcı zenginlik, nefis, şeytan, üzüntü, düşman, borç, güçsüzlük, zillet, cehennem ve kabir azabı dualarda sakınılan olumsuzlukların bir bölümüdür. Ayrıca doğum, ölüm, yolculuk, ibadet, yeme ve içme, uyuma gibi faaliyetler de duaların konusu olmuştur (Parladır, 1994: 530-535).

İnsanoğlunun hayatının her safhasında duaya ihtiyaç duyması aciz bir varlık olduğunu göstermiş, Yaradan'a ihtiyacının olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. *Kur'an-ı Kerim*'in bazı ayetlerinde Allah'ın kulunu duaya davet etmesi, duasına karşılık vermesi kuluna ne kadar önem verdiğinin delillerindedir. Bu ayetlerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

"Kullarım sana beni sorduklarında bilsinler ki şüphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde dua edenin dileğine karşılık veririm. Şu hâlde benim davetime gelsinler ve bana iman etsinler ki doğru yolu bulabilsinler." (Bakara: 2/186). *"Rabb'inize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez. İslah edilmesinden sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Allah'a korkuyla ve ümitle dua edin. Muhakkak ki iyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır."* (A'râf: 7/55-56). *"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler, aşağılanmış olarak cehenneme gireceklerdir!"* (Mü'min: 40/60).

İslami kaynaklarda diğer ibadetlerde olduğu gibi dua için de şekli ve ahlaki bazı şartlara riayet edilmesi istenmiştir. Buna göre dua eden kişinin kalben ve bedenlen edep ve huşu içinde olması gerektiği belirtilmiştir. Nitekim bir çeşit dua olan namazda, kulun nasıl hareket edeceği tarif edilmiştir. Bu hareketler dış görünüş bakımından insanın saygı ve sığınma tavrını bir disiplin içine almış; özü itibarıyla Allah'ın huzurunda güçsüzlüğünü, şükür ve yardım isteklerini sunmayı ifade etmiştir (Parladır, 1994: 530-535). Bu konuyu ve duanın kabul olması için gerekli şartları, İmâm Gazzâlî *İhyâü 'Ulûmi'd-dîn*'de (t.y.: 877-887) maddeler hâlinde şu şekilde sıralamıştır:

- 1- Şerefli vakitlerde dua etmek,
- 2- Şerefli hâllerden istifade etmek,
- 3- Kibleye karşı durarak koltuklarının altı görülecek şekilde elleri kaldırarak dua etmek,
- 4- Duayı gizli ve hafif sesle yapmak,
- 5- Duayı içten olmayan sözlerden arındırmak,
- 6- Huşu içinde Allah'tan korkarak ve kabulünü umarak istediği şeyde ısrarla durmak,
- 7- Duada azimli ve ümitli olmak, Allah'a karşı iyi ve güzel fikirde olmak,
- 8- Duada ısrar etmek,
- 9- Duaya besmele ile başlamak,
- 10-Tövbe etmek, helalleşmek ve bütün himmetini Allah'a bağlamaktır.

Dua kitapları incelendiğinde insanı ilgilendiren hemen hemen her konuda bir duanın olduğu görülmektedir. Bu tür kitaplarda özellikle insanları psikolojik açıdan rahatsız eden sihir (büyü) üzerinde de sıkça durulmuş, okunması gereken dualar, yapılması gereken ritüeller hakkında bilgiler verilmiştir.

Sözlüklerde büyü, efsun karşılıkları verilen sihir “bir şeyi olduğundan başka türlü göstermek, aldatmak, oyalamak; birinin ilgisini çekmek, gönlünü çelmek” manalarında mastar; “hile, aldatma, sebebi gizli kalan iş” anlamlarında ise isim olarak kullanılmaktadır. Sihir ayrıca “kötü ruhlu varlıklar tarafından ortaya konan bazı eylemler ve gösteriler, meydana geliş şekli açık olmayan bir olayı gerçeğe aykırı biçimde gösteren işlemler” şeklinde de tanımlanmıştır (Çelebi, 2009: 170-172).

Metafizik bir hadise olan sihir ve bu tür hadiseleri ortadan kaldırma işlemi olan sihir bozma insanlık tarihi kadar eskidir. Dinî hayatla da bağdaştırılan sihirle ilgili ilahî ve beşerî dinlerde farklı yaklaşımlar söz konusudur. Söz gelimi, sihirle ilişkilendirilen ve *Kur'an-ı Kerim*'de de bahsi geçen, tarih ve tefsir kitaplarında ayrıntılı biçimde yer alan Hârût-Mârût kıssası farklı isimlerle İslâm'dan önceki dinlerde de görülür (Demirci, 1997: 262-264).

İnsanın aklını başından alma, âşık etme, evlendirme, boşandırma, uykusuz bırakma, değişik kılıklara sokma, istenilen şeyi yaptırabilme gibi pek çok eylemin sihir yoluyla gerçekleştirilebileceği veya sihrin bu ilme vakıf kişilerce bertaraf edilebileceği inancı günümüz modern toplumlarında da kabul görmektedir. Bazı duaların yazılması ve okunması ile yapılan büyülerde ateşte nal kızdırmak, kâğıda birtakım dualar yazıp yakmak, elmanın üzerine yazı yazıp yedirmek, saç kılı ile misk kullanmak bazı büyü yapma usullerindedir (Pala, 2004: 404).

İslam dininde sihirle uğraşmak ve büyü yapmak yasaklanmış, büyüün tesirinden kurtulmak için birtakım ayet ve duaların okunması istenmiştir. Bu doğrultuda özellikle Türk İslam kültüründe insanları manevî sıkıntılara ve buhranlara düşüren sihrî bertaraf ederek kişiyi eski sağlığına kavuşturmak amacıyla birtakım sözlü veya yazılı dualar öne çıkmıştır. Bu dualardan biri de *bâtil-nâme* duasıdır.

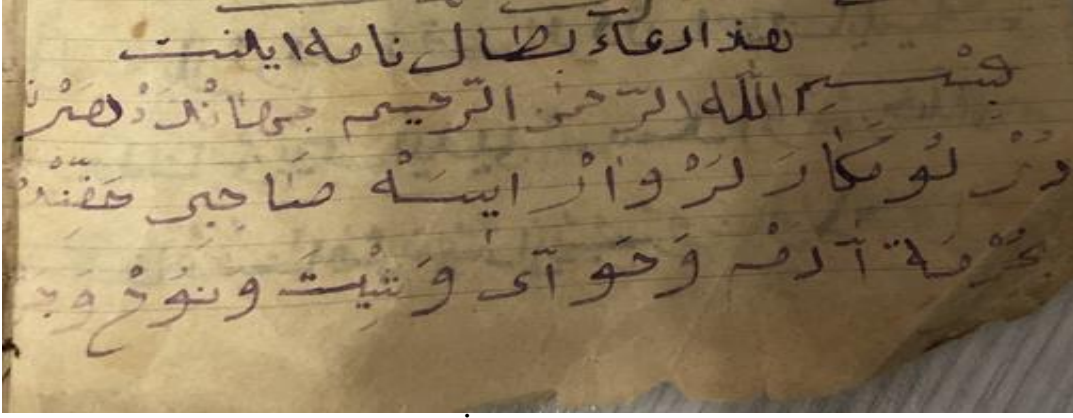
2. Bâtil-nâme Duası

“Asılsız, temelsiz, geçersiz; yokluk” (Uludağ, 2012: 67) anlamlarına gelen *bâtil* sözcüğü, *nâme* sözcüğünün sonuna gelmesiyle birlikte bir dua ismi olmuştur. Elimizde bulunan dua metnini Palu yöresinde yaşamış Şeyh İbrahim Efendi-zâde Ali Efendi istinsah etmiştir.

Katalogları taradığımızda yapı ve muhteva yönüyle elimizdeki metin ile benzeşen eski harfli *bâtil-nâme* dualarının yer aldığı risalelerin mevcut olduğunu gördük. Bunun yanında hâlihazırda bu isimle veya benzer isimlerle yayımlanmış farklı içeriğe sahip birtakım kitaplar da bulunmaktadır.

Elazığ'ın Palu yöresinde kuşaktan kuşağa aktarılan ve bugün de devam eden gelenek çerçevesinde her yıl kamerî takvime göre nisan ayında yağan ilk yağmur suları toplanır. Daha önceki dönemlerden tüketilmeden aktarıla aktarıla gelmiş olan eski suya, yeni su ve zenzem eklenir. Bu su üzerine yörede *batalama* olarak telaffuz edilen *bâtil-nâme* duası, şifa ayetleri ve çeşitli dualar okunur. Söz konusu bu gelenek, okunmuş olan su bitirilmeden üstüne yeni su eklenmek suretiyle her yıl kamerî takvime göre nisan ayında tekrarlanır. Bu suyun başta büyü ve nazara karşı iyi geldiği, diğer maddî ve manevî hastalıklar için de kullanıldığı bilinmektedir. *Bâtil-nâme* duası okunmuş suyun üç veya yedi gün içilmesi tavsiye edilmektedir.

Çalışmaya konu olan, ilk ve son sayfaları Şekil 1'de verilen *bâtil-nâme* duasının orijinal metni 10 yapaktır. Ne zaman yazıldığına dair bir bilginin olmadığı bu dua metni, Palu yöresinden Şeyh İbrahim Efendi-zâde Ali Efendi'ye aittir. Bu duanın aynı isim altında farklı nüshalarının olduğu bilinmektedir. Elimizdeki metnin de bu bağlamda istinsah edildiği düşünülmektedir.

İlk Sayfa'dan

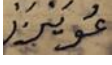
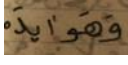

Son Sayfa

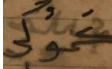
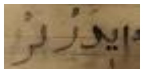
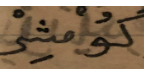
Şekil 1. Bâtil-nâme duasının ilk ve son sayfaları

2.1. Dil ve İmla Özellikleri

Harekeli nesihle yazılmış Bâtil-nâme metninde her sayfada 10-11 satır bulunmaktadır. Çok sayıda imla hatası ve tutarsızlıkları bulunan nüshada, yıpranmadan dolayı birtakım sözcükler de okunamamaktadır. Metnin aşağıda verilen çeviri yazısında imla hataları düzeltilerek sözcüklerin doğru yazılışları esas alınmış, yanlış yazımlar dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca okunamayan sözcükler de tıpkıbasımından kopyalanarak dipnotta verilmiştir.

 Üzeyr (s. 2) havada (s. 17) kâfur (s. 10)

Eski Anadolu Türkçesinin birtakım özelliklerinin görüldüğü metinde sözcük köklerinde ve eklerinde ünlü ve ünsüz değişimleri açısından örnekler bulunmaktadır.

 biş (s. 10) mumı (s. 11) bırağurlar (s. 12) işiginde (s. 14)
 kemüğü (s. 9) iderler (s. 6) gümüşi (s. 13).

Mensur dua metninin genelinde sade bir dil kullanılmıştır. Bu husus duanın okuyucu tarafından rahatça okunmasına, anlaşılmasına katkı sağlamıştır.

Ve her sihir kim zeytün yağı üzerine ederler ve evin eşiginde gömerler ve her sihir kim ağ zâc ve kara koyun üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim uçar koşar ve otlayıcı canâvârlar üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim yiyecekler ve içecekler ve giyecek[ler] üzerine ederler 'âtil ve bâtil [eyledim.] (s.14)

Metinde iktibas edilen ayetlerin -aşağıda görüleceği üzere- genellikle *Kur'an-ı Kerim*'de büyü ve şifa ekseninde geçen ayetlerden seçildiği anlaşılmaktadır:

Mâ ci 'tum bihi's-sihru innallâhe seyubtiluhu innallâhe lâ yuşlihiu'amele'l-mufsidin.¹ (s. 3-4), Li yuhikka'l-ħakka ve yubtila'l-bâtila ve-lev kerihel-mucrimün.² (s. 4), Bi'smillâhi'r-raħmâni'r-raħîm ve bi-hi nesta'îne ve ize's-şemşu kuvviret ve ize'n nucümü'nkederet ve ize's-sihru beṭelet [ve ize'l-cibâlu suyyiret] ve ize'l-'işâru 'uṭtilet ve ize's-sihru beṭelet ve ize'l-vuḥuşu ḥuşiret ve ize's-sihru beṭelet ve ize'l-bihâru succiret ve ize's-sihru beṭelet ve ize'n-nufusu zuvcet ve ize's-sihru beṭelet ve ize'l-mev'üdetu su'ilet ve ize's-sihru beṭelet bi'eyyi zenbin kütilet ve ize's-sihru beṭelet [ve ize's-şuḥufu nuşiret ve ize's-sihru beṭelet] ve ize's-semâ'u kuşitet ve ize's-sihru beṭelet ve ize'l-ceḥîmu su'üret ve ize's-sihru beṭelet ve ize'l-cennetu uzlifet ve ize's-sihru beṭelet.³ (s. 19-20), Ve kul câ'efl] ħakku ve zehaka'l-bâtilu inne'l-bâtila kâne zehûka.⁴(s. 20), Ve nunezzilu mine'l-Kur'âni mâ huve şifâ'un ve rahmetun li'l-mu'minîne.⁵ (s. 20), Ve ulkıye's-seḥaretu sācidin.⁶ (s. 20), Qālū âmennâ bi-rabbi'l-'âlemîn. Rabbi Mûsâ ve Hârûn.⁷ (s. 20)

¹ "Onlar hünerlerini ortaya koyunca Mûsâ şöyle dedi: 'Asıl bu sizin ortaya koyduğunuz sihirdir. Allah onu mutlaka boşa çıkaracaktır. Kuşkusuz Allah bozgunculuk edenlerin işini düzeltmez.'" (Yûnus: 10/81).

² "Hatırlayın, Allah size 'iki topluluktan biri sizindir' diye vaad ediyordu, siz güçsüz olanın sizin olmasını istiyordunuz, Allah ise iradesi ve sözleriyle hakkı hâkim kılmayı ve inkâr edenlerin kökünü kesmeyi murat ediyordu ki, böylece günah yolunu tutanların hoşlarına gitmese de hakkı hâkim, bâtili geçersiz kılsın!" (Enfal: 8/7-8).

³ "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla ve yardım ancak ondandır. Güneş dürülüp karardığında; yıldızlar dökülüp söndüğünde; sihir boşa çıktığı zaman; dağlar sökülüp yürütüldüğünde; doğuracak develer başıboş bırakıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; yabani hayvanlar toplanıp bir araya getirildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; denizler kaynatıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; insanlar (amelleriyle) eşleştirilip (buna göre) şekillendirildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; diri diri gömülen kıza hangi suçundan dolayı öldürüldüğü sorulduğunda; sihir boşa çıktığı zaman; defterler ortaya serildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; gökyüzü sıyrılıp açıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; cehennem ateşi harlatıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; cennet yaklaştırıldığında; sihir boşa çıktığı zaman..." (Tekvîr: 81/1-13).

⁴ "De ki: Hak geldi bâtil yıkılıp gitti! Zaten bâtil yıkılmaya mahkûmdur." (İsrâ: 17/81).

⁵ "Biz Kur'an'dan öyle bir şey indiriyoruz ki, o müminler için bir şifa, bir rahmettir; zalimlerin ise sadece ziyanını artırır." (İsrâ: 17/82).

⁶ "Sihirbazlar derhal secdeye kapandılar." (A'râf: 7/120).

⁷ "Âlemlerin rabbine, Mûsâ ve Hârûn'un rabbine iman ettik. dediler." (A'râf: 7/121-122).

Kur'an-ı Kerim'den iktibas edilen ayetlerin dışında metinde Arapça birtakım ifadelere de yer verilmiştir.

*Sübhâneke lâ ilâhe illâ ente küllü şey'in vârişuhu yâ Allâh 'azze ve celle celâluhu*⁸ (s. 5), Be-fermân-ı Hudâ-yı Te'âlâ yâ Allâhu'l-mahmûdu fî külli fi'âlihi yâ Raḥmânu külle şey'in ve'rḥamnâ⁹ (s. 7).

Metinde yaygın Arapça dinî terkiplere de yer verilmiştir.

... *melâ'iketü'l-muḥarrebîn*... (s. 18)

... *ḥameletü'l-arş*... (s. 18)

... *ḳurretü'l-ayneyn*... (s. 2)

Metinde yapı ve anlam bakımından çeşitli cümle örneklerine rastlanmaktadır:

Evlîyâlar ve şühedâlar ḥürmetiçün bu ḥamâyil şâhibini belâlar ve ḳazâlardan emîn eyledim. (s. 3-Basit cümle), *Ve her siḥir kim şemşir üzerine oḳurlar şuya biraḡurlar şavuklu[k] için ve düşmânlik için ederler 'âṭıl ve bâṭıl eyledim.* (s. 12- Sıralı cümle), *Ḥaḳ Te'âlânîḥ fermânî ve Resûlu'llâhîḥ himmetiyle.* (s. 6- Eksilteli cümle), *Ve her siḥri kim seḡer evvelinde ve ortasında ve âḡirinde ederler âṭıl ve bâṭıl eyledim.* (s. 4- Fiil cümlesi), *Allâhîḥ emri ve Resûlu'llâhîḥ 'avniyle.* (s. 12- İsim cümlesi), *Ve her siḥir kim uçar ḳoşar ve otlayıcı canâvârlar üzerine ederler 'âṭıl ve bâṭıl eyledim.* (s. 14-Kurallı cümle), *Ve her siḡri kim şehvet bağlamaḡa ve fâli' ve iş bağlamaḡa ederler 'âṭıl ve bâṭıl eyledim.* (s. 4-Olumlu cümle), *Bu heykel şâhibi ḡaḳḳında Allâhu Te'âlânîḥ emri ve Resûlu'llâhîḥ 'avniyle te'sîr etmeye.* (s. 16-Olumsuz cümle).

Bâṭıl-nâme'de kelime, cümle ve cümlecikleri bağlamada “ve” bağlacının yaygın kullanımı dikkat çekmektedir. *Ve her siḡr kim ve mekr ve câzûlḡklar kim eder 'âṭıl ve bâṭıl eyledim. Ve Fâṭıma ve 'Ayşe ve Ḥadîce ve Âsiye ve (...)¹⁰ ve Belḳis ve Züleyḡâ ḥürmetiçün ve cümle evliyâlar ve şulaḡâlar ve zühedâlar ve abdâllar ve Kerbelâda şehîd olan 'ḡâziler ḥürmetiçün ve her seḡer vaḡtinde 'ibâdet edenler ḥürmetiçün 'âṭıl ve bâṭıl eyledim.* (s. 3)

2.2. Muhteva Özellikleri

Besmele ile başlayan içerisinde ayet, Arapça dua ve ibarelerin de yer aldığı Türkçe *Bâṭıl-nâme*'de sihrin bozulması yönündeki dualar birinci tekil şahıs ağzından verilmiş, istek cümlelerin sonu “âṭıl ve bâṭıl eyledim” klişe sözleriye bitirilmiştir. Metinde Allah'a yalvarılmış, Allah indinde makbul olduğu düşünülen varlıklar aracı kılınarak sihrin geçersiz olması istenmiştir. Bu çerçevede “ḥürmetiçün, 'avniyle, himmetiyle, emriyle, medediyle” gibi ibarelere sıkça yer verilmiştir. Dua metninin doğrudan konusu olmasa da geçersiz kılınması için niyazda bulunulan sihirler zikredilirken sihirlerin zamanı, mekânı, neler üzerine yapıldığı, nasıl yapıldığı, kimler tarafından yapıldığı yönünde bilgiler de verilmiştir.

Bâṭıl-nâme'de Allah'a yalvarılırken *Kur'an-ı Kerim*'de ismi geçen peygamberler, peygamber olduklarına dair rivayetler bulunan şahsiyetler, melekler, dört halife, sahabeler ve Ehl-i Beyt'in güzide şahsiyetleri duanın kabulü için aracı kılınmaktadır.

Cihânda her ne dürlü meḳkârlar var ise şâhibi ḡaḳḳında bi-ḥürmeti Âdem ve Ḥavvâ ve Şit ve Nûḡ ve Cercis ve Hâbil ve Ḳâbil ve İdris ve Danyâl ve İbrâḡim ve İşḡâḳ ve Ya'ḳub ve Yüsûf ve Dâvud ve Süleymân ve Zekeriyâ ve Yaḡyâ ve Mûsâ ve Hârûn ve 'Ûzeyr ve Eyyûb ve Yunus ve Şâliḡ ve Esbâṭ ve Zülkiḡl ve Loḳmân ve 'Âd ve Zünnûn (...) ve İskender-i Zu'l-ḳarneyn ve 'İsâ ve Muḡammedinü'l-Mustafâ şalâvâtu'llâhi 'aleyhim ecma'in. Ve cemî' peyḡamberler yüzi Ebâbekru's- Şiddiḳ ve 'Ömerü'l-Fârûḳ ve 'Oşmân-ı Zi'n-nüreyn ve 'Alîyyu'l-Murtażâ ve ḳurretü'l-ayneyn Ḥasan ve'l-Ḥüseyn ve 'ammeynü'l-muṡahhareyn el-Ḥamza ve'l-'Abbâs rıḡvânu'llâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in. Evliyâlar ve şühedâlar ḥürmetiçün bu ḥamâyil şâhibini belâlar ve ḳazâlardan emîn eyledim. (s. 1-2-3)

Metinde sihirlerin hangi nesnelere ve nasıl yapıldığı hakkında dolaylı da olsa bilgi bulunmaktadır.

Meyve, sebze, kumaş türleri, sular, topraklar ve bazı alet edavat ile madenlerin kullanımına yönelik unsurlardan sıkça bahsedilmiştir.

⁸ “Ey her şeyin sahibi olan şanı yüce Allah! Seni tespih ve tenzih ederim, senden başka hiç bir ilah yoktur.”

⁹ “Yüce Allah'ın fermanıya (emriyle) ey bütün yaptıklarında övülen, ey her şeyde rahmet sahibi olan (Allah'ım) bize merhamet et.”

¹⁰ Metinde şeklinde yazılmıştır.

Ve her sihir kim **kettân** (...) ve **bez** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 4)

Ve her sihiri kim **ekşi nâr** ve **elma** ve **armud** ve **hayva** ve **incir** ve **turunc** ve **limûn** ve **fındık** ve **fısdık** ve **hurâmâ** ve **şalgam** ve **turp** ve **silk** ve **kişver** ve **harbüz** ve **ma'danos** [ile] ağaçdan biten **yemişler** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 5), Ve her sihir kim **açar şuyile** ve **tonmuş şuyile** ve **hamâm şuyile** ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 5-6), Ve her sihir kim Müslimânların **mağberesi** ve **[me]jscid toprağı** ve yedisi **kilid** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 7), Ve her sihir kim **kılınç** ve **bıçak** ve **hançer** ve **şiş** ve **igne** ve **na'1** ve **pülâd igne** ve **delinmiş igne** ve **altun levha** ve **tuç** ve **gümiş** ve **bakır** ve **mis** ve **kurkuşun** ve **demir** ve **pülâd** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 13)

Metinde sihirle bağlantılı olarak bazı yiyecek, içecek ve giyecekler de zikredilmiştir.

Ve her sihir kim **yiyecekler** ve **içecekler** ve **giyecek[ler]** üzerine ederler 'âtil ve bâtil [eyledim.] (s. 14)

Metinde kutsal kitaplar üzerine yapılan sihirlerden de bahsedilmiştir.

Ve her sihir kim **Tevrât** ve **İncil** ve **Zebûr** ve **Furkân** üzerine eder 'âtil ve bâtil [eyledim]. (s. 5)

Sihirin hangi cihetten yapıldığı ve bozulmak istendiğine dair bilgilere de duada yer verilmiştir.

Ve her sihir kim **maşruk** tarafında ve **mağrib** tarafında ve **şimal** tarafında ve **cenûb** tarafında ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 6)

Hayvanların kan, deri, yağ, kemik, tırnak, diş, kıl, yele, boynuz ve cinsel organları üzerine de sihir yapıldığı anlaşılmaktadır.

Kuyruk:

Ve her sihir kim **deve kuyruğı** ve **aç kuyruğı** ve **merkeb** ve **katır kuyruğı** ve **şığır** ve **câmûz kuyruğı** ve cümle **kuyruklar** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 6-7)

Deri:

Ve her sihir kim **arşlan derisi** ve **fil** ve **semûr** ve **vaşak** ve **câmûs** ve **köpek aç** ve **merkeb** ve **şığır** ve **it** ve **kurt** ve **dilgi derisi** ve cümle **deriler** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 7-8)

Kan:

Ve her sihir kim **arşlan kanı** ve **peleng kanı** ve **kurt** ve **şığır** ve **câmûs** ve **katır** ve **merkeb** ve **hüdhüd** ve **semûr** ve **vaşak** ve **porsuk** ve cümle **kanlar** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 8)

Yağ:

Ve her sihir kim **peleng yağı** ve **pars yağı** ve **ceyrân** ve **tavşan yağı** ve **vaşak** ve **toñuz** ve **ayu** ve **aç** ve **koynun** ve **semûr** ve **çunduz** (...) ve **câmûş** ve **hurûs** cümle **rûh yağı** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 8-9)

Kemik ve Tırnak:

Ve her sihir kim **köpek kemüğü** ve **tırnağı** üzerine ederler ve **ayu toñuz** ve **kurta** ve **dilgü** ve **kedi** ve **çakal** ve cümle **hayvânlar kemüğü** ve **tırnağı** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 9)

Diş ve Kıl:

Ve her sihir kim **şığır yalı** ve **kılı** ve **dişi** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim **köpek dişi** ve **kuyruğı** ve **fil kemüğü** ve **yalesin** ve **boynuzu** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s.11-12)

Erkeklik Organı:

Ve her sihir kim **koynun zekeri** ve **vaşak zekeri** ve **keçi zekeri** ve **şığır** ve **kurt** ve **dülgi** ve **porsuk** ve **ceyrân zekeri** ve cümle **zekerler** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 13)

Dua metninde tohum ve çekirdekler üzerine yapılmış sihirlerden de bahsedilmiştir.

Ve her sihir kim **penbe çiğidi** üzerine oğurlar ve **biñ dâne beş dâne kara** veya **kızıl** veya **aç dâne** üzerine oğurlar 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 10)

Hem renk hem de sayı bakımından farklı örnekler içeren mumlar hakkında yapılacak sihir ve bozulmasına yönelik ifadeler duada kullanılmıştır.

Bu heykel **şâhibi haqqında** ederlerse ve her sihir kim **bal mümü** ve **kök mümü** ve **kâfur** ve **aç** ve **kara** ve **yeşil** ve **kırk dâne maştaki** ve **yedi dâne müm** ve **toğuz reng müm** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim **şâzılık mümü** ve **dükenir mümü** ve **yeşil müm** üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 10-11)

Metinde farklı din mensupları üzerine yapılan sihirin bozulmasına yönelik ifadeler de geçmektedir.

Ve her sihir kim **Müslimânlar** ve **Naşrâniler** ve **Cuhûdlar** ve **Kâfirler** ve **Şâbi'iler** yetmiş iki fırkat kim üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 7)

Metinde bazı sihirlerin cinsel gücü bağlama, talih bağlama, iş bağlama hakkında yapıldığına dair bilgiler bulunmaktadır.

Ve her sihiri kim **şehvet bağlamağa** ve **tâli'** ve **iş bağlamağa** ederler 'âtil ve bâtil eyledim. (s. 4)

Dua metninde farklı zamanlarda ve mekânlarda yapılan sihirlerin geçersiz olmasına yönelik ifadeler geçmektedir.

Ve her sihir kim evin divârına ve evde olan esbâba ederler ve içerüde ve taşrada ve yer altında ve üstünde ve havada ederler ve oda bıraktıkları sihiri ve câzûlukları ‘âtil ve bâtil eyledim. (s. 17)

Ve her sihiri kim şehir evvelinde ve ortasında ve âhîrinde ederler âtil ve bâtil eyledim. (s. 4)

Metinde büyü için zamanlamaya, burçlar ve gezegenlerin konumlarına da dikkat edildiği anlaşılmaktadır:

Ve her sihir kim Hamel ve Şevr ve Cevzâ Serefân ve Esed ve Sünbüle ve Mizâ[n] ve ‘Akreb ve Kavs Cedî Delv ve Hüt sâ‘atlerinde ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim Zuhal şerefinde ve Merrîh şerefinde ve Şems şerefinde ve Kamer şerefinde ve ‘Utârit şerefinde ve Zühre şerefinde ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. (s. 6)

Metinde farklı ırk ve milletler zikredilerek bunların sihirlerinin geçersiz olması yönünde istekte bulunulmuştur.

Ve her sihir kim erlig ve dişi ve ak ve kara ve Türk ve Tatar ve ‘Arab ve ‘Acem ve Hindüstan ve Belh ve Buharâ ve Semerkand ve Keşmir ve Hıfây ve Hoten ve Rüm ve Şâm ve Mışır ve Fireng ve Beytü’l-Muqaddes ve Mekke ve Medîne ve Çerkez ve Tatar ve Namter ve Ya‘küb Şemsî ve Cuhüd ve Naşrânî ve Mecüsî ve yetmiş iki millet ve yetmiş iki firkat kim ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. (s. 15-16)

3. Bâtil-nâme Duasının Çeviri Yazısı

[1] Hazâ Du‘ âu Bâtil-nâme¹¹ İnet

Bi’smi’llâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm

Cihânda her ne dürlü mekkârlar var ise şâhibi ḥaḳḳında bi-ḥürmeti Âdem ve Havvâ ve Şit ve Nüh [2] ve Cercis ve Hâbil ve Kâbil ve İdrîs ve Danyâl ve İbrâhîm ve İshâḳ ve Ya‘kub ve Yüsûf ve Dâvud ve Süleymân ve Zekeriyâ ve Yahyâ ve Mûsâ ve Hârûn ve ‘Üzeyr¹² ve Eyyüb ve Yûnus ve Şâlih ve Esbât ve Zülkifl ve Loḳmân ve ‘Âd ve Zünnûn (...) ¹³ ve İskender-i Zu’l-karneyn ve ‘İsâ ve Muḥammedüni’l-Mustafâ¹⁴ şalâvâtu’llâhi ‘aleyhim ecma‘in. Ve cemî‘ peygamberler yüzi Ebâbekru’s-şiddîḳ ve ‘Ömerü’l-Fârûḳ ve ‘Osman-ı zî’n-nüreyn ve ‘Alîyyu’l-Murtazâ ve kurretu’l-‘ayneyn Ḥasan ve’l-Ḥüseyn ve ‘ammeynü’l-muḥahhareyn el-Ḥamza [3] ve’l-‘Abbâs rıdvânu’llâhi te‘âlâ ‘aleyhim ecma‘in. Evliyâlar ve şühedâlar ḥürmetiçün bu ḥamâyil şâhibini belâlar ve kazâlardan emîn eyledim. Ve her sihir kim ve mekr ve câzûlîḳlar kim eder ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve Fâtîma ve ‘Ayişe ve Ḥadîce ve Âsiye ve (...) ¹⁵ ve Belḳis ve Züleyhâ ḥürmetiçün ve cümle evliyâlar ve şulaḥâlar ve zühedâlar ve abdâlar ve Kerbelâda şehid olan ‘gâziler ḥürmetiçün ve her şehir vaktinde ‘ibâdet edenler ḥürmetiçün ‘âtil ve bâtil eyledim. Ke-mâ kâla’llâhu te‘âlâ: *Mâ ci’tum bihi’s-sihru inne’llâhe seyubtiluhu inne’llâhe lâ yuşliḥü’amele’l- [4]muhsidin.*¹⁶ ḥaḳḳıçün ve Çehâr-yâr-ı Güzîn ve On İki İmâm-ı ma’sûm [u] pâk ḥürmetiçün ‘âtil ve bâtil eyledim. *Li yuhıḳka’l-ḥaḳka ve yubḫile’l-bâḫile ve-lev kerihe’l-mucrimün*¹⁷ ḥürmetiçün ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihiri kim şehir evvelinde ve ortasında ve âhîrinde ederler âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihiri kim âdem oğlanları ve kızları ederler Allâhın ‘avniyle [Resû]llâhın ḥimmetiyle ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihiri kim şehvet bağlamağa ve tâli‘ ve iş bağlamağa ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir

¹¹ Metinde *baḫâl-nâme* şeklinde yazılmıştır. Bu şekilde yazılması yöredeki kullanımını yansıtmaktadır.

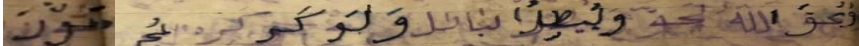
¹² şeklinde yazılmıştır.

¹³ şeklinde yazılmıştır.

¹⁴ şeklinde yazılmıştır.

¹⁵ şeklinde yazılmıştır.

¹⁶ “Onlar hünelerini ortaya koyunca Mûsâ şöyle dedi: ‘Asıl bu sizin ortaya koyduğunuz sihidirdi. Allah onu mutlaka boşa çıkaracaktır. Kuşkusuz Allah bozgunculuk edenlerin işini düzeltmez.’” (Yûnus: 10/81).

¹⁷ şeklinde yazılmıştır.

(Hatırlayın, Allah size “iki topluluktan biri sizindir” diye vaad ediyordu, siz güçsüz olanın sizin olmasını istiyordunuz, Allah ise iradesi ve sözleriyle hakkı hâkim kılmayı ve inkâr edenlerin kökünü kesmeyi murat ediyordu ki, *böylece günah yolunu tutanların hoşlarına gitmese de hakkı hâkim, bâtili geçersiz kılsın!*) (Enfal: 8/7-8).

kim kettân (...) ¹⁸ ve bez üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. [5] Allâhın emri ve Resulü’llâhın ‘avniyle *sübhâneke lâ ilâhe illâ ente küllü şey’in vârişuhu yâ Allâh ‘azze ve celle celâluhu* ¹⁹ hürmetiçün. Ve her sihir kim ekşi nâr ve elma ve armud ve hayva ve incir ve turunc ve limün ve fındık ve fisdık ve hurmâ ve şalgam ve turp ve silk ve kişver ²⁰ ve harbüz ve ma‘danos [ile] ağaçdan biten yemişler üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim Tevrât ve İncil ve Zebür ve Furkân üzerine eder ‘âtil ve bâtil [eyledim]. Ve her sihir kim açar şu-y-ile ve tonmuş şu-y-ile ve hamâm şu-y-ile ederler ‘âtil ve bâtil [6] eyledim. Ve her sihir kim maşriq tarafında ve mağrib tarafında ve şimâl tarafında ve cenüb tarafında ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Haq Te‘âlânın fermânı ve Resulü’llâhın himmetiyle. Ve her sihir kim Hamel ve Şevr ve Cevzâ Serefân ve Esed ve Sünbüle ve Mîzâ[n] ve ‘Akrab ve Kavş Cedî Delv ve Hüt sâ‘atlerinde ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim Zuhal şerefinde ve Merrih şerefinde ve Şems şerefinde ve Kamer şerefinde ve ‘Utârit şerefinde ve Zühre şerefinde ederler ‘âtil ve bâtil eyledim ve her sihir kim deve kıyruğu ve at kıyruğu ve merkeb ve katır kıyruğu [7] ve şığır ve cämüz kıyruğu ve cümle kıyruklar üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim Müslimânlar ve Naşrâniler ve Cuhûdlar ve Kâfirler ve Şâbi‘iler (?) yetmiş iki firka kim üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Allâhın emri ve Resulü’llâhın ‘avniyle. Ve her sihir kim Müslimânların maşberesi ve [me]scid toprağı ve yedisi kilid üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. *Be-fermân-ı Hudâ-yı Te‘âlâ yâ Allâhu’l-mahmûdu fi külli fi‘âlihi yâ Rahmânu külle şey’in ve’rhamnâ* ²¹ hürmetiçün. Ve her sihir kim arslan derisi ve fil ve semür ²² ve vaşak ve cämüs ²³ ve köpek [8] at ve merkeb ve şığır ve it ve kırt ve dilgi derisi ve cümle deriler üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim arslan kıanı ve peleng kıanı ve kırt ve şığır ve cämüs ve katır ve merkeb ve hühdüd ve semür ve vaşak ve porsuk ve cümle kıanlar üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim peleng yağı ve pars yağı ve ceyrân ve tavşan yağı ve vaşak ve toñuz ve ayu ve at ve koyun ve semür ve kınduz (...) ve cämüş ve hurüs [9] cümle rüh yağı üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Allâh Te‘âlânın emriyle *Vesi‘a kürsiyyuhu’s-semâvâti [ve’l-arde] ve lâ ye’uduhu hıfzuhumâ* ²⁴ ve *huve’l-‘aliyyu’l-‘azim* ²⁵ hürmetiçün ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim köpek kemügi ve tırnağı üzerine ederler ve ayu toñuz ve kırt ve dilgü ve kedi ve çakal ve cümle hayvânlar kemügi ve tırnağı üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Allâh Sübhânehu ve Te‘âlânın emri ve Resulü’llâhın medediyle heykel-i şerifi hürmetiçün Allâhın [10] emri ve Resulü’llâhın hürmetiçün *yâ Hayy u yâ Kayyüm fi deymümiyyeti mülkihi ‘alâ beka‘ihi ve bi-hürmeti yâ Kayyüm fe-lâ yefütü min emrihi şey’un ve-lâ ye’uduhu* ²⁶ hürmetiçün ‘âtil ve bâtil eyledim. Allâh Te‘âlânın emri ile. Ve her sihir kim penbe çigidi üzerine okurlar ve biñ dâne beş dâne kıara veya kızıl veya ak dâne üzerine okurlar ‘âtil ve bâtil eyledim. Bu heykel şahibi haqqında ederlerse ve her sihir kim bal mümü ve kök mümü ve kâfur ²⁷ ve ak ve kıara [11] ve yeşil ve kırk dâne maştaki ve yedi dâne müm ve toğuz reng müm üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim şazılık mümü ve dükenir ²⁸ mümü ve yeşil müm üzerine ederler ‘âtil ve bâtil eyledim. Bu heykel şahibi haqqında etdikleri sihiri ‘âtil ve bâtil eyledim. Allâh Te‘âlânın

¹⁸ şeklinde yazılmıştır.

¹⁹ “Ey her şeyin sahibi olan şanı yüce Allah! Seni tespih ve tenzih ederim, senden başka hiç bir ilah yoktur.”

²⁰ şeklinde yazılmıştır.

²¹ “Yüce Allah’ın fermanı (emriyle) ey bütün yaptıklarında övülen, ey her şeyde rahmet sahibi olan (Allah’ım) bize merhamet et.”

²² şeklinde yazılmıştır.

²³ şeklinde yazılmıştır.

²⁴ şeklinde yazılmıştır.

²⁵ “Allah, O’ndan başka tanrı yoktur; diridir, her şeyin varlığı O’na bağlı ve dayalıdır. Ne uykusu gelir ne de uyur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nundur. O’nun izni olmadıkça katında hiçbir kimse şefaet edemez. Onların önlerinde ve arkalarında olanları O bilir. O’nun ilminden hiçbir şeyi -dilediği müstesna- kimse bilgisi içine sığdıramaz. O’nun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır. Onları korumak kendisine zor gelmez. O yücedir, mutlak büyüktür.” (Bakara: 2/255).

²⁶ “Ey mülkünde devamlı olan, diri ve zatı ile ayakta duran (yüce Allah)! Ey zatı ile ayakta duran, emrinde hiçbir şeyin kaybolmadığı ve kendisine hiç bir şeyin zor gelmediği Allah!”

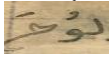
²⁷ şeklinde yazılmıştır.

²⁸ şeklinde yazılmıştır.

fazlı ve Resûlü'llâhîñ ricâsıyla *yâ Vahîdu'l-bâkî fi evvel[li] külli şey'in ve âhîrihi ve bi-hürmeti yâ Vahîdu'l-bâkî fi evveli külli şey'in ve âhîruhu ve bi-hürmeti yâ Vahîdu'l-bâkî fe-lâ fenâ'e le-ke ve lâ zevâle le-ke*²⁹ hürmetiçün. Ve her sihir kim şığır yalı [12] ve kılı ve dişi üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim köpek dişi ve kıyruğu ve fil kemügi ve yelesin ve boynuzu üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Allâhîñ emri ve Resûlü'llâhîñ 'avniyle. *Yâ Mennân ze'l-ihsân kad 'amme küllü'l-ğalâ 'iğ min mennihi ve bi-hürmeti yâ Deyyân küllü'l-'ibâdi yâ Kayyûmu hâdi'an bi-heybetihi ve da'vetîhi ve ragbetih*³⁰ hürmetiçün 'âtil [ve bâtil] eyledim. Ve her sihir kim şemşîr üzerine okurlar şuya bırağurlar şavuklu[k] için ve düşmânlık için ederler 'âtil ve bâtil eyledim.[13] Ve her sihir kim koyun zekeri ve vaşak zekeri ve keçi zekeri ve şığır ve kırt ve dülgü ve porsuk ve cebran zekeri ve cümle zekerler üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim kılnıç ve bıçak ve hançer ve şiş ve igne ve na'l ve pülâd igne ve delinmiş igne ve altun levha³¹ ve tuç ve gümüş ve bakır ve mis ve kırkuşun ve demir ve pülâd üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. *Yâ Hâlıkâ men fi's-semâvâti ve'l-arđi küllü şey'in vârişuhu ve ileyhi turce'un*³² hürmetiçün ve bi hürmeti yâ erhame'r-râhimîne küllü [14] şarihin ve mekzûbin ve gıyâşehu ve ma'âdehu³³ hürmetiçün 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim sağ ve şol tarafda ve cenûb ve şimâl tarafında ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim zeytûn yağı üzerine ederler ve evin eşiginde gömerler ve her sihir kim ağ zâc ve kara koyun üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim uçar koşar ve otlayıcı canâvârlar üzerine ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim yiyecekler ve içecekler ve giyecek[ler] üzerine ederler 'âtil ve bâtil [eyledim.] Bu [15] heykel berekâtiyle bozdum ve bâtil kıldım. *Yâ Mübdî'a'l-bedâyi'i lem yebde' fi inşâ'ihâ 'avnen min halkıhu*³⁴ hürmetiçün 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim erlig ve dişi ve aq ve kara ve Türk ve Tatar ve 'Arab ve 'Acem ve Hindüstân ve Belğ ve Buğarâ ve Semerkand ve Keşmir ve Hıfây ve Hıten ve Rûm ve Şâm ve Mısır ve Fireng ve beytü'l-Muqaddes³⁵ ve Mekke ve Medîne³⁶ ve Çerkez ve Tatar ve Namter³⁷ ve Ya'kûb şemsi ve Cuhûd ve Naşrânî ve Mecûsi ve yetmiş iki millet [16] Ve yetmiş iki fırkat kim ederler 'âtil ve bâtil eyledim. Bu heykel şâhibi hakkında Allâhu Te'âlânîñ emri ve Resûlü'llâhîñ 'avniyle te'sîr etmeye. *Yâ Mu'îdu mâ efnâhu izâ mâ efnâhu izâ yuraddu'l-ğalâ'ifu li-da'vetîhi yâ Cemîle'l-fi'âli zu'l-menni 'alâ cemî' halkıhu bi-luğfîhi ve bi-hürmeti yâ 'Azîzu'l-meni'u'l-ğâlibu 'alâ emrihi fe-lâ şey'un ya'diluhu ve bi-hürmeti yâ Kâhîru zû'l-bağşi's-şedîd ente'llezî lâ yuğâku intiğâmuhu*³⁸ hürmetiçün 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim garîb ölüsi (?) ve çehârşenbe günün yumurdasına yumurtalamış ola 'âtil ve bâtil [eyledim.] [17] Allâhu Te'âlânîñ emri ve Resûlü'llâhîñ 'avniyle. *Yâ Celîlu'l-mütekebbîru min külli şey'in me'l-kavlu*³⁹ emruhu ve's-şidku ve bi-hürmeti yâ Mağmûdu fe-lâ yebluğu'l-'evhâ[mu] senâ'ehu ve mecdehu⁴⁰ hürmetiçün 'âtil ve bâtil eyledim. Ve her sihir kim evin dîvârına ve evde olan esbâba ederler ve içerüde ve taşrada ve yer altında ve üstünde ve havada⁴¹ ederler ve oda bıraktıkları sihiri

²⁹ “Ey her şeyin evvelinde ve ahirinde tek ve ebedî olan ve her şeyin evvelinde ve ahirinde tek ve ebedî olan Allah'ın hürmeti için ve ey tek ve baki olan Allah! Sana asla bir yok oluş yoktur.”

³⁰ “Ey nimetini bütün mahlukata yayan, karşılıksız nimet veren ihsan sahibi (Allah)! İyilik ve kötülüğün karşılığını veren hürmeti için. Ey zati ile ayakta duran (Allah)! Bütün kullar senin yüceliğine, davetine ve ragbetine boyun eğmiştir.”

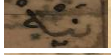
³¹ şeklinde yazılmıştır.

³² “Ey göklerde ve yerde olanların yaratıcısı! Her şeyin sahibi O'dur ve ona döndürüleceksiniz.”

³³ “Ey her iyi ve kötü için merhametlilerin en merhametlisi olan onun yardımı ve tekrar diriltmesi...”

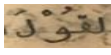
³⁴ “Ey yaratıcılığında eşsiz olan, eşsiz yaratıcılığında kimseden yardım almayan!”

³⁵ şeklinde yazılmıştır.

³⁶ şeklinde yazılmıştır.

³⁷ şeklinde yazılmıştır.

³⁸ “Ey yok ettiklerini tekrar diriltten, ey davetine icabet ettiren, ey bütün yaptıkları güzel olan ve lütfuyla bütün yarattıkları üzerinde nimet sahibi olan, işinde aziz ve tekrar diriltmede güç sahibi olan ve hiç bir şeyin kendisine denk olmadığı (Allah'ın) hürmeti için. Ey şiddetle yakalayan mutlak güç sahibi! Kendisinden intikam alınamayan (Allah'ın) hürmeti için...”

³⁹ şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰ “Ey her şeyde yüce ve hâkim olan! Sözü emridir, doğruluk (onun vaadidir.) Ey övülen! Şüphe onun övülmesine ve yüceliğine ulaşmaz.”

⁴¹ şeklinde yazılmıştır.

ve cāzūlukları ‘âtil ve bâtil eyledim. Allāh Te‘ ālānıñ emri ve Resūlu’llāhıñ himmetiyle ve Cebrā’ıl ve Mikā’ıl ve İsrāfil ve ‘Azrā’ıl hürmetiçün [18] ve melā’iketü’l-muqarrebîn ve hameletü’l-‘arş hürmetiçün ve cümle küçük ve büyük meleklerin hürmetiçün. *Yâ Kerîme’l-‘afvi yâ Allāhu ve ma‘şüm-ı pāk ve çeḥār-yār-ı gūzîn-i pāk hürmetiçün yâ Kerîme’l-‘afvi ve bi-hürmeti yâ ḡyāşe’l-musteḡşîn ‘inde külli kürbeti ve heybeti ‘inde külli da‘veti ve ma‘ādi ‘inde külli şiddeti es‘elūke ve en tuşalli ‘alā Muḥammedin ve en terzuḡani ‘ilmen ve emānen ve ‘āfiyeten min külli ‘uḡubetin ve ‘uḡubāti’t-dünyā ve’l-āḡireti ve en taşrif ‘anni şerre külli zī şerrin yenşuruhu ve ilā ḡayrin lā yemlikuhu ḡayruke. Allāhumme ḡāzā’d-du‘ā’u [19] ve minke’l-‘icābetü ve ḡāzā’l-cehdu ve ‘aleyke’l-‘e‘ānetu velā ḡavle velā kuvvete illā billāhi’l-‘aliyyi’l-‘azīm.⁴² Bi’smillāhi’r-raḡmāni’r-raḡīm ve bihi nesta‘ine ve ize’ş-şemsu kuvviret ve ize’n-nucūmu’n kederet ve ize’s-siḡru beḡelet⁴³ [ve ize’l-cibālu suyyiret] ve ize’l-‘iḡāru ‘uḡilet ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’l-vuḡūşu ḡuşiret ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’l-biḡāru succiret ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’n-nufūsu zuvvicet ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’l-mev’ūdetu su‘ilet ve ize’s-siḡru beḡelet bi’eyyi zenbin ḡutilet ve ize’s-siḡru beḡelet [ve ize’ş-şuḡufu nuşiret ve ize’s-siḡru beḡelet] [20] ve ize’s-semā’u kuşītet ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’l-ceḡūmu su‘iiret ve ize’s-siḡru beḡelet ve ize’l-cennetu uzlifet ve ize’s-siḡru beḡelet.⁴⁴ Ve ḡul cā’el[ī] ḡaḡḡu ve zehaḡa’l-bātilu inne’l-bātile kāne zehūḡa.⁴⁵ Ve nunezzilu mine’l-ḡur’āni mā huve şifā’un ve raḡmetun li’l-mu’minine.⁴⁶ Rabbenā mā ḡalaḡte ḡāzā bāḡilen sübhāneke fe-ḡinā ‘azābe’n-nār.⁴⁷ Feḡulibū⁴⁸ hunālike venḡalebū şāḡūrūn.⁴⁹ Ve ulḡāye’s-seḡaretu sāciḡin.⁵⁰ Ḳālū āmennā bi-rabbī’l-‘ālemīn. Rabbi Mūsā ve Hārūn.⁵¹ Vehḡaznī bi-mā ḡafizte bihi’z-zikra venşur bimā neşartedilḡ bihi el-murselin.⁵²*

4. Sonuç

Anadolu coğrafyasında kuşaktan kuşağa aktarılan bazı duaların ve bu dualara dayalı geleneklerinin hâlen devam ettiği görülmektedir. Elazığ’ın Palu ilçesinde bugün de devam eden gelenek çerçevesinde her yılın nisan yağmurlarından alınan su üzerine yörede *batalama* olarak bilinen *bâtil-nâme* duası ve çeşitli dualar okunur. Palu’da yaşamış Şeyh İbrahim Efendi-zâde Ali Efendi’nin istinsah ettiği bu dua metni, tek bir bölümden oluşmuştur. İstinsah tarihi belli olmayan metin, sade ve akıcı bir dille yazılmıştır. Birtakım imla sorunlarına rastlanan metinde birinci tekil şahıs anlatımı tercih edilmiştir. Duanın hemen hemen her cümlesi sihir bozmaya yönelik olduğu için *âtil ve bâtil eyledim* ifadesiyle bitirilmiştir. Metinde sıkça ayet iktibaslarına ve dualara yer

⁴² “Ey cömert affedici, ey masum ve temiz olan seçilmiş dört halife hürmeti için. Ey yardım dileyenlerin yardımcısı hürmetine. Her bir yakınlık ve heybette, her bir davet ve dönüşte, her şiddet anında senden diliyorum ve Hz. Muhammed’e rahmet etmeni diliyorum. İlim ve güvenle bizi rızıklandırmanı istiyorum. Her türlü dünya ve ahiret cezasından bize güven vermeni diliyorum. Her şerlinin şerrini benden def etmeni istiyorum. Bizi senden başka kimsenin gücünün yetmediği iyiliğe iletmeni istiyorum. Allah’ım! Duamıza icabet sendendir. Bu gayret ve yardım ancak sendendir. Azim olan Allah’tan başka güç ve kuvvet yoktur.”

⁴³ Harekelendiği için bu şekilde okunmuştur.

⁴⁴ “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla ve yardım ancak ondandır. Güneş dürülüp karardığında; yıldızlar dökülüp söndüğünde; sihir boşa çıktığı zaman; dağlar sökülüp yürütüldüğünde; doğuracak develer başıboş bırakıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; yabani hayvanlar toplanıp bir araya getirildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; denizler kaynatıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; insanlar (amelleriyle) eşleştirilip (buna göre) şekillendirildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; diri diri gömülen kıza hangi suçundan dolayı öldürüldüğü sorulduğunda; sihir boşa çıktığı zaman; defterler ortaya serildiğinde; sihir boşa çıktığı zaman; gökyüzü sıyrılıp açıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; cehennem ateşi harlatıldığında; sihir boşa çıktığı zaman; cennet yaklaştırıldığında; sihir boşa çıktığı zaman...” (Tekvîr: 81/1-13).

⁴⁵ “De ki: ‘Hak geldi bâtil yıkılıp gitti! Zaten bâtil yıkılmaya mahkûmdur.’” (İsrâ: 17/81).

⁴⁶ “Biz Kur’an’dan öyle bir şey indiriyoruz ki, o müminler için bir şifa, bir rahmettir; zalimlerin ise sadece ziyasını artırır.” (İsrâ: 17/82).

⁴⁷ “Onlar ayakta dururken, otururken, yatarken hep Allah’ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler (ve şöyle derler:) ‘Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!’.”

(Âl-i imrân: 3/191)

⁴⁸ şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹ “İşte Firavun ve kavmi orada yenildiler ve küçük düşüp yarıştan çekildiler.” (A’râf: 7/119).

⁵⁰ “Sihirbazlar derhal secdeye kapandılar.” (A’râf: 7/120).

⁵¹ “Alemlerin rabbine, Mūsâ ve Hārūn’un rabbine iman ettik” dediler. (A’râf: 7/121-122).

⁵² “Kur’an-ı Kerim’i koruduğun gibi bizi de koru. Peygamberlere ettiğin yardımı bize de et.”

verilmiştir. *Bâtil-nâme*'de sihrin bozulmasına yönelik olarak yiyecek, giyecek, hayvan derileri ve kanları, madenler, belirli vakitler, çeşitli ırk, millet ve topluluklar zikredilmiştir.

Bâtil-nâme duası, kamerî takvime göre her yıl nisan yağmuru suyuna okunmaktadır. Ayrıca bu suya nisan yağmuru suyu ile birlikte zezem suyunun katıldığı ve eksiltmeden kuşaktan kuşağa aktarıldığı bilinmektedir. *Bâtil-nâme* suyu, yöre halkı arasında hem sihir (büyü) hem de diğer ruhsal hastalıklar için üç veya yedi gün şifa niyetine içilmektedir. Eski tarihlerden beri devam eden bu dua geleneğinin kaybolmaya yüz tuttuğu görülmektedir.

Bâtil-nâme duası ve duanın suya okunup suyun şifa ve sihirden kurtulma amacıyla içilmesi geleneğinin Palu dışında başka yörelerde de devam ettiği muhakkaktır. Kütüphanelerde *Bâtil-nâme* şeklinde kayıtlı dua metinlerinin varlığı bu düşüncüyü desteklemektedir. Bu tür çalışmalar dil, kültür ve edebiyat açısından önem arz ettiği gibi toplumsal hayat ve halk inanışlarına da katkılar sunmaktadır.

Kaynaklar

- Çelebi, İ. (2009). *Sihir. TDV İslam Ansiklopedisi* (C. 37, s. 170-172). İstanbul.
- Demirci, K. (1997). *Hârût ve Mârût. TDV İslam Ansiklopedisi* (C. 16, s. 262-264). İstanbul.
- Devellioğlu, F. (2011). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yay.
- İmâm Gazâlî. (t.y.). *İhyau Ulumi'd-dîn*. (Trc. Ahmed Serdaroğlu). C.I. (Rub'u'l-İbâdât), İstanbul: Bedir Yayınevi.
- Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yay.
- Parladır, S. (1994). *Dua. TDV İslam Ansiklopedisi* (C. 9, s. 530-535). İstanbul.
- Uludağ, S. (2012). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yay.
- (URL-1) Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>
- (URL-2) Kubbealtı Lügatı, <http://lugatim.com/>
<https://kuran.diyaret.gov.tr/>

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
 2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
 3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
 4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-